

Warszawa, 21 czerwca 2021 r.

Znak sprawy: DRR.po.053.3.2021

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: pisma z dnia 20 maja 2021 r., znak: KRIR/KK/440/2021, w którym przekazane są postulaty Łódzkiej Izby Rolniczej w sprawie podjęcia działań mających na celu rozwiązania problemów ze sprzedażą owoców i warzyw

Szanowny Panie Prezesie,

ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19 wpływały na warunki i wyniki prowadzenia działalności na poszczególnych rynkach sektora rolno-spożywczego. Czynnikiem powodującym problemy producentów ze zbytem swoich produktów było m.in. zamknięcie sektora HoReCa, który jest jednym z ważniejszych odbiorców owoców i warzyw.

Niemniej jednak w ostatnich tygodniach w związku ze spadkiem zakażeń Covid-19 nastąpiło stopniowe odmrażanie gospodarki. W ramach znoszenia kolejnych obostrzeń przywracane jest także funkcjonowanie sektora HoReCa, możliwe jest organizowanie (z pewnymi zastrzeżeniami) imprez okolicznościowych wewnątrz lokali. Ponadto, od 31 maja br. do nauki stacjonarnej w szkołach powrócili już wszyscy uczniowie, a więc uruchomione zostały stołówki szkolne.

Przechodząc do analizy aktualnej sytuacji rynkowej należy zauważyć, że zgodnie z informacjami Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 28 maja 2021 r. większość drzew i krzewów owocowych okres zimy przetrwała w zadowalającej kondycji. Niskie temperatury powietrza na początku okresu wegetacyjnego przyczyniły się do spowolnienia pąków kwiatowych drzew, co na większości plantacji stanowiło dostateczną ochronę przed uszkodzeniami w wyniku nocnych przymrozków. Krajowe uprawy sadownicze nie ucierpiały znacząco z powodu wiosennych przymrozków. Siew warzyw gruntowych w bieżącym roku był opóźniony i rozciągnięty w czasie. Natomiast czynnikiem sprzyjającym dalszej wegetacji warzyw jest relatywnie wysoka zawartość wody zgromadzonej w glebie.

Obecnie jesteśmy dopiero na początku sezonu owocowania zarówno owoców z drzew, jak i owoców jagodowych. Według danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB w 24 tygodniu br. ceny truskawek deserowych są o ok. 6% niższe niż

w analogicznym okresie 2020 r. Skup truskawki do przemysłu jeszcze w pełni się nie rozpoczął. Natomiast ceny większości warzyw w spółdzielniach ogrodniczych są wyższe w porównaniu do tego samego okresu 2020 r.

Uwzględniając powyższe obecnie sytuacja na rynku, także pod względem dywersyfikacji kanałów zbytu owoców i warzyw, znacząco się poprawiła.

Ze względu na ograniczone środki finansowe, w ramach operacji „Pomoc dla rolników szczególnie dotkniętych kryzysem COVID-19” w działaniu „Wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19”, objętym Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, wsparcie zostało skierowane przede wszystkim do tych sektorów rolnictwa, które poniosły największe straty w wyniku pandemii koronawirusa.

Natomiast producenci owoców i warzyw od lat mogą korzystać z już istniejących instrumentów wsparcia (finansowanych z budżetu UE) dostępnych w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Takie wsparcie jest możliwe do uzyskania przez producentów owoców i warzyw poprzez programy operacyjne organizacji producentów, których są oni członkami. Informacje w tym zakresie przekazywaliśmy już we wspomnianym przez Pana piśmie z dnia 13 stycznia 2021 r. Pragniemy ponownie podkreślić, że producenci owoców i warzyw zrzeszeni w organizacjach producentów posiadają możliwość ograniczenia niekorzystnego wpływu kryzysu na ich sytuację ekonomiczną. Mogą oni bowiem korzystać ze wsparcia finansowego na realizację działań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz zapobiegania kryzysom, które obejmują m.in. wycofanie produkcji z rynku. Działania te mogą polegać m.in. na przeprowadzaniu operacji skutkujących ograniczeniem podaży produktów, których rynek znalazł się w sytuacji kryzysowej lub jest zagrożony taką sytuacją (np. w przypadku pandemii COVID-19).

Rolą organizacji producentów jest pomaganie rolnikom w ograniczeniu kosztów produkcji i współpraca podczas przetwarzania i wprowadzania do obrotu ich produktów. Co do zasady, organizacje producentów są zobowiązane do zagospodarowania całości produkcji dostarczonej przez swoich członków. Dzięki koncentracji podaży owoców i warzyw oraz ujednoczeniu ich jakości, organizacje producentów wzmacniają zbiorową siłę przetargową rolników. Z punktu widzenia producentów udział w organizacji producentów oznacza stabilizację zbytu ich produktów i zwiększenie opłacalności produkcji. Organizacje producentów zrzeszające wielu producentów mogą zwiększyć pozycję negocjacyjną rolników wobec odbiorców ich produktów np. sieci handlowych czy zakładów przetwórczych. Takie podmioty są bardziej konkurencyjne i mogą oferować swoje produkty w atrakcyjnych cenach. Łatwiej jest im również poszukiwać nowych rynków/kanałów zbytu, np. w sytuacji, gdy z powodu pandemii COVID-19 zostało ograniczone funkcjonowanie sektora HoReCa.

Zachęcamy więc producentów owoców i warzyw do zrzeszania się w zorganizowane formy współpracy, ponieważ jest to szansa na poprawę sytuacji rynkowej dla producentów borykających się z problemem niskich cen, jak również ze zbytem swoich produktów.

Ponadto przypominamy, że w celu wzmocnienia pozycji rynkowej producentów, w tym producentów owoców i warzyw, został wprowadzony obowiązek zawarcia umowy pomiędzy producentem produktów rolnych, a pierwszym nabywcą¹. Brak umowy lub umowa niezawierająca wszystkich wymaganych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013² elementów, skutkuje nałożeniem kary na nabywcę, w zależności od wagi, od 1 do 10% zapłaty za te produkty. Polska jest jedynym państwem członkowskim, w którym obowiązują przepisy na tak szeroką skalę, chroniące producentów rolnych.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 ww. umowy są swobodnie negocjowane między stronami.

Kontrole podmiotów objętych obowiązkiem zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych przeprowadza Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR). W przypadku niespełnienia warunków jakie musi spełniać umowa wymierza kary pieniężne.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zachęca również do zawierania umów kontraktacji, jako jednego ze sposobów na poprawę pozycji rynkowej producentów rolnych. Ten sposób daje możliwość stabilizacji w dłuższym okresie warunków produkcji i zbytu, co dla rolników ukierunkowanych na produkcję rynkową jest sprawą najważniejszą. Przykładowy wzór umowy, który zawiera wymagane elementy umowy wynikające z przepisów rozporządzenia nr 1308/2013 został zamieszczony na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z poważaniem

Waldemar Guba
dyrektor
Departamentu Rynków Rolnych
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 945 z późn. zm.)
- (2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 671, z późn. zm.)